

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ І АУДИТУ

**Кафедра аудиту, ревізії та
аналізу**

КУРСОВА РОБОТА

на тему:

**Аудиторська перевірка фінансового стану, платоспроможності та
кредитоспроможності організації**

Студентки 5-о курсу групи ОКЕДм-11
Галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво»
Спеціальності 7.03050901 «Облік і аудит»
Бабій Любові
Керівник: д. ек.н, проф. Пушкар М.С.
Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка ECST _____
Члени комісії:

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль, 2016

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. Фінансовий стан організації як основа прийняття управлінських рішень.	5
2. Організаційні засади проведення аудиту фінансового стану	12
3. Методика аналізу та оцінки фінансового стану організації при проведенні аудиту.	18
4. Проблеми та перспективи розвитку організації та методики аудиту фінансового стану підприємства.	30
ВИСНОВКИ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	36

ВСТУП

В умовах глобалізації економік країн світу основою діяльності кожного підприємства стає не лише досягнення максимального прибутку, а гармонійне поліпшення усіх фінансового-економічних показників його діяльності з метою формування стійкого фінансового стану. Адже останній, в свою чергу, є однією з ключових рис інвестиційно-привабливого підприємства. Все це обумовлює важливість та актуальність постійного оцінювання фінансового стану, вдосконалення методики такого оцінювання, а також проведення аудиту фінансового стану з метою надання незалежної оцінки його рівня, а також виявлення потенційних ресурсів та шляхів його покращення.

Ефективність функціонування підприємства багато в чому залежить від економічно-грамотного та своєчасного залучення різних видів фінансових ресурсів, раціонального їх розподілу та використання. Саме такі дії є основою формування надійного фінансового стану. Тож найбільш комплексним способом оцінки ефективності роботи економічної служби та правильності фінансових рішень є постійна оцінка фінансового стану та виявлення тенденцій його зміни під впливом різних факторів, за різних умов.

Часто вітчизняні підприємства нехтують необхідністю та результатами аудиту, сприймають це як чергову спробу виявлення порушень. Проте аудит загалом і його окремі напрямки зокрема не має основним завданням виявлення порушень. В ході проведення аудиту виявляються недоліки, які аудитор радить виправити для того, аби керівництво та інші користувачі отримали у своє розпорядження об'єктивну інформацію, а також уникли збитків, пов'язаних із порушенням податкового законодавства чи прийняттям необґрунтованих рішень.

Відповідно до цього метою даного дослідження вважаємо з'ясування найпоширеніших підходів до його оцінювання як працівниками

підприємства, так і аудиторами та узагальнення методики проведення аудиту фінансового стану та виявлення.

Теоретичною основою вивчення даної теми стали результати наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних економістів-обліковців.

В ході дослідження для обґрунтування окремих думок використано загальнонаукові методи (порівняння, аналогія, аналіз, синтез і т.д.), а також методи бухгалтерського обліку і спеціальні методи економічного аналізу (індексний метод, горизонтальний аналіз), інші.

1. Фінансовий стан організації як основа прийняття управлінських рішень.

Об'єктивна оцінка фінансового стану, своєчасне залучення і ефективне використання фінансових та інших ресурсів є необхідними управлінськими діями для забезпечення сталого розвитку будь-якої організації та реалізації її стратегічних планів, а відтак, досягнення стратегічних цілей.

Регулярне оцінювання фінансового стану підприємства дозволяє керівництву вирішувати питання щодо необхідності додаткового залучення фінансових ресурсів, їх оптимального розподілу, планування виробничої та збутової діяльності підприємства, джерел їх фінансування. Лише на основі об'єктивної оцінки фінансового стану можлива побудова реалістичних стратегічних та тактичних планів підприємства відповідно до місії та мети підприємства. Тобто фінансовий стан організації є одночасно об'єктами дослідження оперативного, тактичного і стратегічного аналізу.

Фінансовий стан підприємства корелює із конкурентоспроможністю підприємства в галузі його основної діяльності та потенціалом ділової співпраці із партнерами, постачальниками, кредиторами, тощо [1]. Так зростання конкурентоспроможності підприємства неминуче вплине на його фінансовий стан і, водночас, покращення фінансового стану дає потенціал для підвищення конкурентоспроможності. Аналогічно і широкі можливості ділової співпраці та довіра партнерів дає можливості для покращення фінансового стану і навпаки.

Слід зауважити, що стійкий фінансовий стан характеризується, насамперед, такими рисами, як платоспроможність, кредитоспроможність, фінансова незалежність підприємства, висока оборотність активів та достатній рівень рентабельності активів і продажу. Незадовільний фінансовий стан може бути результатом неефективного розміщення та використання ресурсів, низької платоспроможності, високої частки простроченої заборгованості, низької фінансової стійкості, викликаной як

внутрішніми факторами, так і рецесивно-застійними тенденціями економіки країни [10].

Мета проведення аналізу та оцінки фінансового стану підприємства полягає у виявленні реальних фінансових можливостей підприємства, з'ясуванні змін, тенденцій розвитку та факторів впливу. Об'єктом аналізу може бути як підприємство загалом, так і його структурний підрозділ, а також окремі групи господарських операцій. Суб'єктами аналізу є користувачі фінансової інформації щодо діяльності підприємства, які безпосередньо або опосередковано зацікавлені в її отриманні. Проте часто навіть кваліфіковані менеджери не здатні цілком об'єктивно здійснити аналіз та оцінку фінансового стану. Це може бути спричинено зацікавленістю у «прикрашенні» таких показників перед зовнішніми користувачами, надмірним оптимізмом, низькою мотивацією в оперативному чи перспективному аспектах, вузькістю кваліфікації менеджерів.

Теоретичні підходи до тлумачення поняття «фінансовий стан підприємства» знайшли своє відображення в наукових дослідженнях українських та зарубіжних науковців. Зокрема, Г.В.Савицька розглядає поняття «фінансовий стан» як стан капіталу в процесі його кругообігу [9]. На особливу увагу заслуговує визначення поняття «фінансовий стан», запропоноване М.Д.Білик, як фінансової спроможності підприємства забезпечити певний рівень фінансування [1]. Особливості визначення фінансового стану підприємств як рівень забезпечення економічного суб'єкта коштами знайшли своє відображення в дослідженнях А.Б.Борисова [2] та ін.

Дослідження показують, що існує багато теоретичних підходів до визначення поняття «фінансовий стан підприємства». Воно розглядається як економічна категорія, сукупність чи система показників, фінансова спроможність, комплексне поняття, відповідність певній економічній моделі, характеристика певних сторін фінансово-господарської діяльності та ін. (табл.1).

Таблиця 1. Аналіз теоретичних підходів до визначення поняття «фінансовий стан».

Визначення терміну	Автор	Джерело
Складна економічна категорія, що відображає на певний момент стан капіталу в процесі його кругообороту і здатність суб'єкта господарювання до саморозвитку.	Г.В.Савицька	[9, с.577]
Реальна (на фіксований момент часу) і потенційна фінансова спроможність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності, саморозвитку та погашення зобов'язань перед підприємствами й державою.	М.Д.Білик	[1, с.122]
Рівень забезпечення економічного суб'єкта коштами для здійснення господарської діяльності, підтримки нормального режиму роботи й своєчасного проведення розрахунків.	А.Б.Борисов	[2]
Комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.		[7]
Характеризується ліквідністю балансу, фінансовою стійкістю й платоспроможністю, оцінка яких здійснюється за допомогою відносних показників, заснованих на порівнянні різних груп активу та пасиву балансу.	А.Л.Хотомлянський, М.Д.Белявцева, В.М.Чаплинська	[17, с.228]

Проаналізовані трактування свідчать, що переважна більшість науковців на перший план висуває таку характеристику фінансового стану, як сукупність (система) показників. Також слушним є той факт, що фінансовий стан підприємства є об'єктивною економічною категорією, що може бути оцінена з більшою або меншою глибиною й вірогідністю деякою множиною показників. Ці показники можуть бути підставою для прийняття управлінських рішень в умовах часткової невизначеності майбутнього. До

них можна віднести показники конкурентоздатності, фінансової стабільності, платоспроможності, результативності господарської діяльності й ін., які, при всій їх значимості, характеризують лише окремі аспекти фінансового стану підприємства. Деякі трактування поза увагою залишають той факт, що більшість фінансових показників можна розглядати як величини, що характеризуються тимчасовими (динамічними) рядами, дослідження яких як у ретроспективі, так і в перспективі представляє інтерес протягом періодів часу певної тривалості. Виходячи з цього, оцінка показників у певний момент часу може не враховувати тенденції у фінансово-господарській діяльності підприємства.

Підходи до формування висновку про фінансовий стан підприємства чи окремого його відділу та його зміст можна умовно класифікувати відповідно до часових відрізків, в межах яких здійснена оцінка матиме актуальність. Це, як ми уже згадували, оперативний, тактичний та стратегічний підходи.

При оперативному підході аналізу та оцінці підлягає поточна діяльність підприємства, зокрема: своєчасність розрахунків за зобов'язаннями, безперебійне постачання сировини та ритмічність виробничої діяльності тощо. Тактичний підхід полягає у вивченні можливості досягнення поточних цілей підприємства, як от зростання рентабельності, модернізація виробничих потужностей, підвищення продуктивності робітників та ін. Стратегічний підхід до оцінки фінансового стану підприємства дозволяє виявити перспективи щодо залучення та розподілу необхідних додаткових ресурсів для реалізації цілей довгострокової перспективи (освоєння нових ринків, розробка та виробництво нових видів продукції тощо).

Аналіз визначень фінансового стану дозволяє зрозуміти, що найкращим чином його характеризує певний комплекс коефіцієнтів, досліджених у тенденції за останні кілька років. Основні з цих показників розглянемо детальніше (табл. 2).

Таблиця 2. Показники характеристики фінансового стану підприємства.

№ п/п	Група показників	Назва показника	Нормативне значення
1.	Показники, що характеризують фінансову стійкість	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	$Ka > 0,5$
		Коефіцієнт фінансового ризику (співвідношення власних та залучених коштів)	$Kфр < 0,5$
		Коефіцієнт фінансової стійкості	$0,5 < Kфс < 0,9$
		Коефіцієнт маневрування власного капіталу	$0,1 < Kм < 0,5$
		Коефіцієнт структури капіталу	Тенденція до зростання
2.	Показники, що характеризують платоспроможність	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$0,2 < Kал \leq 0,5$
		Коефіцієнт проміжної (швидкої) ліквідності	$0,6 < Kшл \leq 0,8$
		Коефіцієнт покриття (поточної ліквідності)	$Kпл > 2,0$
3.	Показники, що характеризують рівень ділової активності	Ресурсовіддача (коефіцієнт загальної оборотності капіталу)	Тенденція до зростання
		Фондовіддача	Тенденція до зростання
		Коефіцієнт оборотності запасів	Тенденція до зростання
		Період обороту запасів	Тенденція до зменшення
		Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Тенденція до зростання
		Період обороту кредиторської заборгованості	Тенденція до зменшення
		Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Поступове зростання
Період обороту дебіторської заборгованості	Тенденція до зменшення		
4.	Показники, що характеризують рентабельність	Коефіцієнт рентабельності активів (економічна рентабельність)	Тенденція до зростання
		Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (економічна рентабельність)	Тенденція до зростання
		Коефіцієнт рентабельності продажу (рентабельність діяльності)	Тенденція до зростання

Таким чином за кожним із наведених напрямків оцінки фінансового стану формується більш широка або вужча система показників, а надані висновки матимуть, відповідно, довгострокове або короткострокове значення. Наприклад, в оперативному аспекті при дослідженні показників ділової активності можуть визначатися коефіцієнти оборотності заборгованості по кожному контрагенту, тоді як в тактичному аспекті може

досліджуватися оборотність заборгованості певних груп контрагентів, а в стратегічному – оборотність кредиторської та дебіторської заборгованості загалом. Слід зауважити, що в межах ефективного поточного управління підприємством особливого значення надають оперативним висновкам, що є підставою для прийняття поточних рішень та своєчасного реагування на зміни фінансового потенціалу та можливостей як внутрішнього, так і зовнішнього походження. Водночас, стратегічна оцінка фінансового стану завжди є актуальною для власників, акціонерів, потенційних інвесторів та топ-менеджерів, оскільки саме вона дає можливість зрозуміти, наскільки реалістичними є стратегічні плани підприємства, дозволяє виявити потребу їх коригування, надає інформацію щодо інвестиційної привабливості окремих суб'єктів господарської діяльності. Відповідно цього можна зауважити, що результати оперативного та тактичного аналізу застосовують в основному менеджери підприємства, тобто внутрішні користувачі, а стратегічний аналіз та оцінка фінансового стану є доречними при прийнятті рішень зовнішніми користувачами та топ-менеджерами.

Отже, можна зробити висновок, що фінансовий стан підприємства – це об'єктивна комплексна категорія, яка за допомогою системи показників та економічних моделей визначає його оперативні, тактичні та стратегічні можливості господарської діяльності. В умовах зростаючих загроз для розвитку бізнесу зростає увага до показників фінансового стану та механізмів управління ним. Не достатня увага до окремих індикаторів платоспроможності, кредитоспроможності та ділової активності підприємства може привести до неефективного управління фінансовими та іншими ресурсами і, як наслідок, скорочення обсягів виробництва і реалізації, втрати освоєних часток ринку, понесення збитків тощо.

Загроза втрат за рахунок недостатньої уваги до вказаних показників, зростання випадків фальшування показників, що визначають фінансовий стан, з метою його завищення та формування видимості інвестиційної привабливості чи навпаки фальшування стану банкрутства, обумовлює

актуальність та інтерес до аудиту фінансового стану підприємства як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів інформації.

2. Організаційні засади проведення аудиту фінансового стану

Слід зауважити, що у вітчизняній практиці відсутні методичні рекомендації щодо такого специфічного виду аудиту, тому його проведенню повинна передувати розробка внутрішніх положень на методичних рекомендацій на самій аудиторській фірмі.

Завдання такого виду аудиту продиктовані необхідністю постійної оцінки та контролю фінансового стану підприємства, зокрема:

- оцінка фінансового стану підприємства;
- пошук та мобілізація резервів покращення фінансового стану підприємства;
- виявлення причин та потенційних ризиків погіршення фінансового стану підприємства, розробка рекомендацій щодо їх усунення/уникнення;
- оцінка ефективності та вдосконалення системи фінансово-економічної служби підприємства.

Ці завдання можуть бути деталізовані відповідно до кожної ділянки, на якій проводиться аудит фінансового стану підприємства [10]. Адже уже згадувалося, що такий аудит повинен бути комплексним і охоплює не лише усі види діяльності підприємства, а й передбачає вивчення аудитором рівня ділової активності конкурентів, купівельної спроможності населення, дослідження стану ринку та ряд інших зовнішньоекономічних факторів мезо- та макросередовища, тобто тих факторів, які прямо та опосередковано впливають на потенційний та реальний рівень ділової активності (виробничо-збутову діяльність, інвестиційну діяльність і т.д.).

Для аудиту фінансового стану підприємства, як і для будь-якого іншого незалежного аудиту, характерні три класичні етапи [10]:

1) Підготовчий (попередній) – на цьому етапі проводиться переддоговірне спілкування аудитора та клієнта, узгодження всіх умов договору та особливостей проведення аудиту, аудитор ознайомлюється із діяльністю підприємства та пропозицією клієнта і приймає або відхиляє її.

2) Основний – етап, на якому власне здійснюється проведення аудиту, зокрема збір аудиторських доказів. Зважаючи на вказані раніше завдання аудиту фінансового стану підприємства, а також особливості його проведення на цьому етапі доцільно виділити кілька під етапів, а саме:

2.1. Аудит фінансового стану підприємства. Цей підетап передбачає дослідження аудитором за допомогою методів аудиту внутрішніх факторів, що впливають на, зокрема аудитор здійснює наступні кроки:

- виявлення наявності, структури та ефективності фінансово-економічної служби;
- вивчення виробничо-збутової політики підприємства, політики фінансової та інвестиційної діяльності;
- вивчення та аналіз собівартості та цін продукції та інших активів, що реалізовувалися за досліджуваний період;
- оцінка платоспроможності, фінансової стійкості та рівня ділової активності (на основі наведених вище показників).

2.2. Аудит фінансового стану підприємств-конкурентів у галузі, в обраному сегменті ринку. Він є логічним продовженням попереднього етапу аудиторського дослідження, зокрема аудитор проводить:

- порівняння цін клієнта та конкурентів;
- порівняння споживчих якостей товарів конкурентів та товарів клієнта;
- дослідження насиченості, місткості ринку та рівня попиту;
- дослідження купівельної спроможності населення;
- дослідження інноваційності галузі;
- бальна та рейтингова оцінки фінансового стану підприємства, що досліджується, порівняно із основними конкурентами галузі в динаміці за кілька періодів.

2.3 Узагальнена аудиторська оцінка фінансового стану підприємства. На основі досліджених зовнішній та внутрішніх факторів економічної безпеки, виявлених загроз та можливостей аудитор визначає надійність фінансового стану підприємства, а також розробляє методичні рекомендації

щодо його підвищення чи збереження, зокрема сюди слід віднести рекомендації щодо формування (за відсутності) чи шляхів підвищення ефективності роботи служби фінансово-економічного контролю, рекомендації щодо уникнення можливих ризиків, підвищення платоспроможності, ліквідності, рентабельності, конкурентоспроможності та інноваційності продукції.

3. Завершальний етап. На цьому етапі аудитор формує аудиторський звіт, у якому висловлює аудиторський висновок про надійність фінансово стану підприємства та шляхи його покращення, підписує його та передає замовнику.

В ході проведення аудиту фінансового стану підприємства аудитор не лише оцінює його рівень та здійснює пошук шляхів підвищення, а й виявляє можливі правопорушення, що можуть бути спричинені, як некомпетентністю чи неуважністю, так і зловживаннями та бажанням викривити показники фінансової звітності. Зокрема, такі зловживання можуть бути спрямовані як на створення враження про надійний фінансовий стан, так і на фальшування поганого чи навіть критичного фінансового стану з метою довести підприємство до фіктивного банкрутства.

У першій ситуації, як правило, керівництво, приховує реальний фінансовий стан з метою привернути увагу інвесторів до окремих інвестиційних проектів чи штучно створити або підвищити попит на власні акції. Друга ситуація, як правило, в Україні характерна для державних підприємств. Це відбувається за непрямого впливу окремих магнатів, які мають на меті викупити згодом за безцінь підприємство, що наче б то збанкрутувало. Втім, є й інші випадки, коли фіктивне банкрутство може бути вигідне власникам чи іншим особам.

До порушень, що можуть призводити до фіктивного завищення фінансового стану можна віднести наступні:

- Завищення вартості окремих груп активів. Для виявлення таких порушень аудитор повинен перевірити правильність формування первісної

вартості основних груп активів, правильність і доцільність проведення дооцінок активів, правильність застосування визначених у Наказі про Облікову політику підприємства методів амортизації необоротних активів. Особливу увагу слід звернути на операції, пов'язані із придбанням основних засобів за кордоном, оприбуткуванням матеріальних цінностей, отриманих в обмін на подібний актив, в обмін на неподібний актив, а також на операції пов'язані з безоплатним отриманням матеріальних цінностей.

- Заниження сум заборгованості по нарахованій заробітній платі. Таке порушення найчастіше пов'язане із працевлаштуванням працівників без належного оформлення. Такі дії дозволяють підприємству незаконним шляхом знизити свої податкові витрати. Окрім цього, такі призводять до того, що в обліку не відображається повна собівартість продукції, що виробляється, а її рентабельність сильно завищується. Для виявлення таких правопорушень аудитор доцільно проаналізувати потужність виробництва і, відповідно, необхідний обсяг робочої сили. Окрім того, варто фактично звірити справи працівників, що є на підприємстві та укладені трудові договори з іменами та прізвищами працівників, що фактично з'являються на виробництво.

- Завищення обсягів дебіторської заборгованості може бути викликане реалізацією продукції за завищеними цінами (реальна ціна при цьому дорівнює ринковій, у накладних вказується фіктивна ціна), неправильним відображенням вартості поточних фінансових інвестицій. Такі правопорушення аудитор виявляє завдяки аналізу ринкових цін та їх порівнянню із цінами підприємства.

До штучного заниження фінансового стану можуть призвести такі порушення:

- Заниження вартості окремих активів. Для виявлення таких порушень аудитор здійснює перевірку правильності формування первісної вартості основних груп активів (чи усі витрати фактично включаються у вартість придбаних, виготовлених активів відповідно до класу та виду

активу), правильності, своєчасності та доцільності проведення уцінок активів (відповідність індексу переоцінки індексу інфляції, наявність висновків експертів при проведенні переоцінки експертами, їх відповідність даним обліку), застосування до відповідних активів строго визначених для них у Наказі про Облікову політику підприємства методів амортизації. До так званої «групи ризику» належать також операції, пов'язані з реалізацією основних засобів та сировини і матеріалів (аудитору слід перевірити, чи не були вони реалізовані за заниженою ціною).

- Завищення собівартості продукції. Такі порушення можуть бути наслідком неправильного обліку браку та зворотних відходів, тож аудитору доцільно перевірити ці ланки. Зокрема, перевіряється можливість виникнення браку та зворотних відходів на підприємстві, за їх наявності порівнюються дані підприємства із середньогалузевими. Завищені показники можуть бути підставою для проведення контрольного запуску сировини у виробництво. Також такі порушення можуть бути викликані неправильним віднесенням витрат до складу собівартості продукції, тому аудитор повинен перевірити також зміст статей калькуляції та окремих операцій.

- Завищення інших витрат. Цей тип порушень, як правильно пов'язаний із списанням витрат на підставі фіктивних документів (зокрема, фіктивних авансових звітів та ін.)

- Реалізація окремих партій продукції (надання послуг, виконання робіт) без оформлення видаткових накладних (актів наданих послуг, виконаних робіт). Такі порушення важко виявити безпосередньо перевіркою документів, проте аналітичним шляхом аудитор може зробити таке припущення, якщо фактично завантаження виробничих ліній високе, а рівень збутової активності та обсяги залишків на складах малі. Також таке відхилення може бути виявлене в ході інвентаризації, якщо аудитор виявляє значні обсяги не оприбуткованої сировини та матеріалів, готової продукції, а також не введене в експлуатацію виробниче обладнання.

- Штучне збільшення розміру кредиторської заборгованості може відбуватися за рахунок відображення в документах придбання ТМЦ за завищеними цінами. Такі правопорушення аудитор виявляє завдяки аналізу структури кредиторської заборгованості, а також аналізу ринкових цін.

Таким чином, проведення аудиту фінансового стану підприємства сприяє пошуку резервів, адаптації до безперервних змін ринкового середовища розвитку підприємства, а також дає можливість розробити заходи щодо зниження ризикованості фінансово-господарської діяльності підприємства, підвищення її ефективності та забезпечення фінансового розвитку. Проте аудитору слід звертати увагу на окремі ознаки та сигнали, що можуть свідчити про те, що підприємство намірено намагається створити картину або надто хорошого фінансового стану, що визначає фіктивно високий рівень інвестиційної привабливості, або штучно формує картину ненадійного фінансового стану з метою фіктивного банкрутства у майбутньому.

3. Методика аналізу та оцінки фінансового стану організації при проведенні аудиту.

У широкому сенсі поняття стійкого фінансового стану передбачає захищеність фінансових інтересів суб'єктів господарювання на усіх рівнях фінансових відносин; забезпеченість домашніх господарств, підприємств, організацій і установ, регіонів, галузей, секторів економіки держави фінансовими ресурсами, здатність фінансової системи забезпечити ефективне функціонування економічної системи та стале економічне зростання.

У вузькому значенні при проведенні аудиту це такий фінансовий стан, який характеризується, по-перше, збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, що використовуються підприємством; по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз; по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію його фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів; по-четверте, забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи. Відповідно до цього визначення можна говорити про те, що аудит фінансового стану підприємства повинен бути максимально комплексним та охоплювати дослідження не лише поточної ситуації на підприємстві, а й перспектив зміни фінансового стану в майбутньому під впливом різних факторів.

На сьогодні існує чимало різноманітних підходів для оцінки фінансового стану підприємства, заснованих на різних моделях роботи підприємства, на згаданому раніше коефіцієнтному підході, а також на власному професійному досвіді експертів-економістів чи аудиторів. Методи, що використовуються в межах цих підходів наведено далі (табл.3)

Таблиця 3. Характеристика підходів до аналізу фінансового стану підприємства

№ п/п	Підхід до аналізу та оцінки фінансового стану	Суть підходу	Методи аналізу, що застосовуються
1.	Індикаторний підхід	Заснований на визначенні комплексу показників та порівнянні їх із пороговими та нормативними значеннями, які є характерні для конкретної галузі чи окремого підприємства (у разі його унікальності)	Порівняння, горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, метод коефіцієнтів, елімінування, рейтингова, екстраполяція
2.	3. Підхід, що ґрунтується на економіко-математичних методах та моделях	Полягає у дослідженні фінансового стану із застосуванням економіко-математичних моделей та аналізі їх змін під впливом коливання факторних показників	Модель Альтмана, модель Беєрмана, модель Ліса, модель Таффлера, модель ймовірності оцінки банкрутства українських підприємств, оцінка, система показників Бівера, система показників Вайбеля кореляційний аналіз, регресійний аналіз, дисперсійний аналіз, елімінування, математичне програмування
3.	Експертний підхід (евристичний)	Заснований на аналізі фінансового стану із застосуванням евристичних методів, переважно спрямований на прогнозування фінансового стану за різних умов	Теорія обмежень, сценарний аналіз, теорія ігор, теорія масового обслуговування, методи експертних оцінок, імітаційне моделювання

Наведені у таблиці підходи застосовуються залежно від конкретної мети проведення аналізу та оцінки, тобто від того, на якому рівні проводиться аналіз. Індикаторний підхід у поєднанні з окремими економіко-математичними методами набув найширшого застосування, оскільки він є порівняно простим, не вимагає високої економіко-аналітичної кваліфікації та значних затрат фінансових та людських ресурсів. Тому він часто

використовується не лише при проведенні аудиту, а й економістами та менеджерами на підприємствах самостійно. Як правило, індикаторний підхід застосовується для оперативного аналізу та оцінки поточного фінансового стану та його зміни в коротких періодах. В межах стратегічного аналізу на підприємстві здійснюється аналіз та оцінка імовірності банкрутства та аналіз із метою виявлення конкурентних переваг, тобто застосовують також методи економіко-математичного моделювання. Експертний підхід за своєю суттю вимагає високої кваліфікації та значного досвіду працівників, тому може самостійно застосовуватися лише великими корпораціями. У решті випадків застосування цих методів є прерогативою аудиторів та експертів-аналітиків.

Втім, при проведенні аудиту фінансового стану повинні застосовуватися усі із перелічених підходів. Індексний підхід дасть розуміння поточного фінансового стану та його динаміки. Застосування економіко-математичних методів та моделей дозволяє виявити причини відхилень певних коефіцієнтів від еталону, силу впливу окремих факторів на їх зміну, а також прогнозувати ймовірність банкрутства та настання інших негативних наслідків у майбутньому. Експертний підхід дозволяє аудитору розширити та уточнити зроблений прогноз, виявити ресурси для покращення фінансового стану, а також розробити рекомендації щодо його збереження та покращення за настання різних подій в майбутньому.

Більшість перелічених методів є класичними для економічного аналізу, проте окремі з них мають специфічне застосування при аналізі та оцінці фінансового стану. Зокрема, згадані бальна та рейтингова оцінки фінансового стану дозволяють оцінити становище підприємства відносно інших учасників ринку. Бальна оцінка, як правило здійснюється із залученням незалежних експертів або проводиться групою аудиторів в межах аудиту фінансового стану підприємства. Тому застосування цього прийому є дорожчим і, відповідно, менш поширеним, ніж експрес-метод оцінювання шляхом визначення рейтингових оцінок.

Застосування методу бальних оцінок потребує визначення певно еталону для кожного показника, який буде прийнятий за базу порівняння. Відповідність реальних значень еталонному оцінюється найвищою оцінкою – 1 або 100 залежно від обраної методики оцінювання. Оцінки значень показників, що відрізняються від еталону, визначаються шляхом їх порівняння між собою та еталоном на основі професійного досвіду експертів. Найбільш стійким фінансовим станом характеризується те підприємство, яке отримало найвищу суму балів або найвищий середній бал [6].

Рейтингова оцінка є більш простою, а тому може застосовуватися менеджерами підприємства для експрес-оцінки поточного фінансового стану підприємства. Вона здійснюється за допомогою наступної формули (3.1):

$$R = \sum_{i=1}^L \frac{1}{LN_i} \times K_i, \quad (3.1)$$

де R – рейтингова оцінка

L – число показників, що використовуються для рейтингової оцінки

N_i – нормативне значення i -го коефіцієнта

K_i – фактичне значення i -го коефіцієнта

Таким чином, коли показники підприємства цілком відповідають нормативним значенням, рейтингова оцінка матиме значення 1. Практичне значення цього методу полягає у можливості в оперативному режимі стежити за коливанням окремих показників і впливом їх зміни на загальний фінансовий стан. Моніторинг зміни такої рейтингової оцінки дозволяє своєчасно коригувати оперативні плани діяльності та управлінські рішення.

Для аудитора безперечно більш цінною є бальна оцінка, оскільки вона враховує становище підприємства в галузі, дозволяє з'ясувати його інвестиційну привабливість виходячи із надійності фінансового стану. Втім динаміка рейтингової оцінки також дає аудитору інформацію про ефективність роботи фінансової служби підприємства, показує, наскільки своєчасними були реагування на певні коливання факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Така оцінка ефективності роботи економічної

служби підприємства може значно підвищити точність оцінки фінансового стану та вплинути на обсяг аудиторських процедур при аудиті фінансового стану.

Окрім цього, в своїй роботі аудитор може застосовувати інші більш комплексні та зважені методи рейтингового оцінювання. Один із них ми розглянемо далі. Для визначення фінансово-економічної надійності підприємства аудитори на практиці використовують модель рейтингової оцінки підприємства, яка включає зважування окремих коефіцієнтів залежно від суттєвості їх впливу на фінансовий стан підприємства. В основу даної моделі також покладено з'ясування відповідності фактичних показників фінансового стану їх нормативним значенням шляхом визначення рейтингового числа. Це здійснюється за допомогою наступної формули (3.2):

$$R = K_m \cdot K_{nl} \cdot K_{ok} \cdot K_{pn} \cdot K_{rvk} \quad (3.2)$$

де K_m – коефіцієнт маневреності власного капіталу (коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами);

K_{nl} – коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття);

K_{ok} – коефіцієнт загальної оборотності капіталу (ресурсовіддача);

K_{pn} – рентабельність продажу (норма операційного прибутку);

K_{rvk} – рентабельність власного капіталу.

Як і у першому випадку, при повній відповідності фактичних значень застосованих у формулі коефіцієнтів їх нормативному рівню, рейтинг підприємства буде дорівнювати 1. Фінансовий стан підприємства з рейтинговою оцінкою нижче 1 буде вважатися економічно ненадійним. Своєю чергою чим вищим буде рейтингове число тим вищою буде і економічна надійність підприємства. Як правило, підприємствам в умовах нестабільної економіки не вдається досягнути максимального рейтингового значення, проте даний метод є доволі ефективним для розуміння аудитором фінансового положення не лише замовника, а й його конкурентів, а також для розуміння стану галузі загалом. Окрім цього, такий рейтинговий аналіз дозволяє виявити додаткові потенційні ризики (стрімкий розвиток

конкурентів) або можливості (швидке банкрутство конкурентів) зовнішнього середовища.

Суттєвої уваги при аудиті фінансового стану заслуговують популярні моделі прогнозування банкрутства, зокрема Z-модель Альтмана (3.3, 3.4, 3.5), модель Лісса (3.6), модель Таффлера (3.7). Ці моделі характеризують імовірність банкрутства для підприємств різного розміру та форми, що діють за різних умов.

Модель Альтмана представлена у кількох інтерпретаціях: двох факторна модель, що враховує вплив ліквідності та структури капіталу (3.3) та п'яти факторна модель для акціонерних товариств та інших компаній (3.4):

$$Z = -0.3877 - 1.0736 \times \text{Кпл} + 0,579 \times \text{Кзк} \quad (3.3)$$

де Кпл – коефіцієнт поточної ліквідності,

Кзк – частка залученого капіталу в активах підприємства.

Для цієї версії моделі Альтмана характерна висока ймовірність банкрутства (понад 50%) при значенні $Z > 0$. Відповідно при від'ємному значенні Z та тенденції його зниження можна говорити про стійкий фінансовий стан та його постійне покращення.

Розглянемо також п'яти факторну модель:

$$Z = 1.2 \times x_1 + 1.4 \times x_2 + 3.3 \times x_3 + 0.6 \times x_4 + x_5 \quad (3.4),$$

$$Z = 0,717 \times x_1 + 0,847 \times x_2 + 3.107 \times x_3 + 0.42 \times x_4 + 0,995 \times x_5 \quad (3.5),$$

де x_1 – частка оборотних активів у структурі активів підприємства

x_2 – коефіцієнт фінансового важеля (відношення нерозподіленого прибутку до активів)

x_3 – коефіцієнт рентабельності активів

x_4 – ринкова вартість усіх акцій (для акціонерних компаній, формула 3.4) або балансова вартість власного капіталу (для інших підприємств, формула 3.5)

x_5 - оборотність активів.

При застосуванні першої моделі ймовірність банкрутства значення Z понад 2,99 свідчить про вкрай низький ризик банкрутства протягом ближчих двох років. Якщо значення коефіцієнта знаходиться в межах 2,77...2,99, то ймовірність банкрутства становить 15-20%. Середня ймовірність банкрутства (35-50%) властива підприємствам з показником $Z \in (1,81; 2,77)$. Вкрай висока ймовірність банкрутства характеризується значенням коефіцієнта Альтмана нижче 1,81. У 5-тифакторній моделі Альтмана для підприємств, що не є емітентами акцій, значення Z понад 2,9 характеризує стабільні підприємства, значення Z в межах 1,23-2,89 властиве для нестійких підприємств, а при значенні Z нижчим 1,23 підприємство формально може вважатися банкрутом.

Актуальною також є модель прогнозування банкрутства Лісса, що враховує показники ліквідності, рентабельності та фінансової незалежності. Вона описується наступною формулою (3.6):

(3.6),

де x_1 – частка оборотних активів у структурі активів підприємства

x_2 – коефіцієнт операційної рентабельності активів

x_3 – коефіцієнт фінансового важеля (відношення нерозподіленого прибутку до активів)

x_4 – відношення власного капіталу до залученого

За цією моделлю ймовірність банкрутства вважається низькою при $Z > 0,037$ і навпаки при значенні $Z < 0,037$ ймовірність банкрутства є високою. Як бачимо, така оцінка є відносною тому її найбільш доцільно здійснювати у динаміці за кілька періодів.

Модель Таффлера залишається мало поширеною в Україні в силу того, що може бути застосована лише для тих підприємств, що є емітентами акцій та вільно реалізують їх на фондових ринках. Втім її застосування може бути ефективним при прийнятті рішень про інвестування та при виборі іноземних партнерів. Вона ґрунтується переважно на показниках платоспроможності і описується такою формулою (3.7):

(3.7),

де X_1 – відношення розподіленого прибутку до поточних зобов'язань,
 X_2 – відношення оборотних активів до зобов'язань,
 X_3 – відношення поточних зобов'язань до загальної вартості активів,
 X_4 – інтервал кредитування, що визначається як відношення виручки до середньорічної валюти балансу.

Результати застосування моделі інтерпретуються позитивно у довгостроковій перспективі при значенні $Z > 0,3$, а якщо значення $Z < 0,2$, то ймовірність банкрутства дуже висока.

Актуальності на сьогодні у вітчизняній практиці набуває ефективний метод аналізу подій та управління заснований на теорії обмежень Еліяху Голдратта. Дана теорія пропонує систему діалектичних правил мислення з метою встановлення наявності причинно-наслідкових зв'язків. Вона може бути застосована при проведенні аудиту фінансового стану у наступних випадках:

- для з'ясування причин поганого фінансового стану у тих галузях, де неможливо або дуже складно застосувати економіко-математичні методи;
- для виявлення прихованих причин погіршення фінансового стану;
- для аналізу змістовності та доречності оперативних, тактичних і стратегічних планів підприємства;

Окрім цього, в межах теорії обмежень застосовуються аналітичні схеми мислення, які дозволяють на основі теперішнього стану підприємства та відомостей про фактори навколишнього середовища розробити комплексну стратегію щодо досягнення певних цілей, зокрема і покращення фінансового стану. Ці аналітичні схеми включають:

- дерево поточної реальності;
- діаграму вирішення конфлікту;
- дерево майбутньої реальності;
- дерево переходу;

- план перетворень;

Дерево поточної реальності є схемою причинно-наслідкових подій у формі піраміди, де на вершині знаходиться основна проблема підприємства, яка має бути вирішена, наприклад, нестійкий фінансовий стан. Далі ставиться запитання «Чим спричинений нестійкий фінансовий стан?». Припустимо причиною є низька ліквідність активів та значна частка залучених коштів. Далі до цих виявлених причин також ставиться запитання «Чим спричинена низька ліквідність/значна частка залучених коштів?». Такий причинно-наслідковий ланцюг будується аж до встановлення первинних причин. Далі логіка побудованої схеми перевіряється знизу вгору.

Наступним етапом є діаграма вирішення конфлікту, яка дозволяє знайти шляхи усунення виявлених причин нестійкого фінансового стану. На основі виявлених рішень будується дерево майбутньої реальності. Воно будується за тими ж принципами, що й дерево теперішньої реальності, проте у вершині піраміди ставиться спосіб вирішення проблем. Наприклад, виявлено, що основною причиною нестійкого стану є низька рентабельність. Поставлено ціль її підвищення. У такому разі дерево майбутньої реальності буде представлено у формі стратегічної карти і виглядатиме наступним чином (рис. 1). Дерево переходу дозволяє аудитору також сформулювати перелік можливих перешкод на шляху реалізації дерева майбутньої реальності, а план перетворень спрямований на виявлення шляхів їх подолання.

Отже, проведення аналізу та оцінки фінансового стану підприємства в межах аудиту фінансового стану може здійснюватися за допомогою різних методів. Більшість з них вимагають від аудитора високої компетенції, проте комплексне застосування різних підходів та прийомів дозволить визначити з високою точністю поточний стан підприємства, ймовірність його банкрутства в поточній та довгостроковій перспективах. Суттєву увагу слід приділити евристичним методам, які дозволяють надати аудиту перспективного характеру та забезпечують не лише підтвердження заявлених показників, а й можливість прогнозування розвитку підприємства, можливих загроз та шляхів збереження і покращення фінансового стану.

4. Проблеми та перспективи розвитку організації та методики аудиту фінансового стану підприємства.

Загально визнаним фактом є те, що удосконалення методики будь-якого виду аудиту можливе за такими напрямками:

- 1) уточнення основних ознак та ключових критеріїв оцінки фінансової звітності;
- 2) оцінка аудиторського ризику, оцінка рівня суттєвості помилок за фінансовою звітністю загалом та окремими її статтями, оцінка системи внутрішнього контролю;
- 3) розробка методик аудиту підприємств різних галузей, видів і форм господарювання;
- 4) створення методик вирішення специфічних аудиторських завдань;
- 5) розробка методик аудиту за умов застосування комп'ютерних інформаційних систем.

За кожним із цих напрямків існує вкрай мало напрацювань у вітчизняній науці з приводу аудиту фінансового стану. Основу досліджень становить розгляд проблем методики оцінювання фінансового стану, але не проблем організації та проведення аудиту у цій галузі.

Аналізу суттєвості показників фінансової звітності слід приділити особливу увагу при проведенні аудиту фінансового стану. Адже неправильне визначення суттєвості окремих показників або її заниження може призвести до необ'єктивності аудиторського висновку. В міжнародній практиці існують загально визнані показники суттєвості для окремих статей звіту про фінансовий стан та інших фінансових звітів. проте при аудиті фінансового стану виникає необхідність встановлення рівня суттєвості не лише для фінансової звітності загалом та її окремих статей, а й для показників (коефіцієнтів), що характеризують фінансовий стан.

Розглянемо детальніше, чим викликана така необхідність. Припустимо, при аудиті встановлено рівні суттєвості для фінансової звітності загалом та

для окремих її показників. В ході аудиту виявлені певні розбіжності, які лежать в межах визначених сум суттєвості, проте при обчисленні та аналізі коефіцієнтів може виявитися, що за даними звітності вони відповідають нормативним показникам, а за даними аудитора – ні. Також можлива і протилежна ситуація. Тому при аудиті фінансового стану доречно звернути увагу на доволі характеристику суттєвості помилок, яка зазвичай, залишається поза увагою. Зокрема, суттєвою також вважається така помилка, яка призвела до зміни уявлення користувачів інформації, заціплених осіб про тенденції розвитку досліджуваного підприємства, його фінансовий стан та перспективи.

Окрім цього, мало розробленою на сьогодні практично у всіх сферах залишається проблема розвитку методики аудиту в умовах застосування комп'ютерних технологій. Автоматизація обліку логічно тягне за собою автоматизацію процесу проведення аудиту. У світі загальноприйнятою є практика проведення аудиту із застосування спеціальних програмних продуктів. В умовах вітчизняного бізнесу такі дії можуть призвести до суттєвого підвищення ціни аудиту. Тому аудиторами в умовах автоматизації облікової системи більш доречно проводити аудит надійності комп'ютерних систем та програмних продуктів, які використовуються для реалізації усіх стадій управління, в тому числі обліку.

Для цього аудитор повинен акцентувати свою увагу на методичному, інформаційному, програмному та технічному забезпеченні комп'ютерної інформаційної системи, що застосовується на підприємстві. При цьому аудитором здійснюється тестування загальних алгоритмів роботи та окремих файлів інформаційної бази та предмет можливих помилок, що вимагає застосування спеціальних комп'ютеризованих методів перевірки. Такий прийом отримав назву тестування слабких місць. Також доречною є перевірка розуміння методик застосування програмних продуктів працівниками, тобто з'ясування не лише їх облікової кваліфікації, а й розуміння принципів роботи комп'ютерних програм. Суттєва увага також

повинна бути приділена єдності програмного забезпечення. Найбільш доречним та ефективним є той підхід, коли на підприємстві застосовано єдиний програмний комплекс для управління ним. Застосування різних програмних продуктів бухгалтерією і економічно-фінансовим підрозділом може призвести до втрати чи викривлення певних даних під час їх передачі та аналізу, що призведе до необ'єктивного оцінювання фінансового стану. У свою чергу застосування єдиного програмного продукту передбачає єдність та узгодженість джерел формування інформації, шляхів їх передачі та методів обробки і аналізу. Така форма організації управління може суттєво підвищити рівень довіри аудитора до якості даних як бухгалтерії, так і аналітичних підрозділів. Тож аудит інформаційної бази дозволяє не лише здійснити перевірку правильності і повноти відображення в програмах господарських операцій бухгалтерського і податкового обліку, а й встановити причини виникнення розбіжностей аналітичних і облікових даних. Також лише при цій формі аудиту фінансового стану для аудитора стає можливим багатofакторне моделювання майбутнього фінансового стану відповідно до різних моделей та умов розвитку з метою прогнозування можливості збереження стійкого фінансового стану.

У попередньому розділі нами була описана методика аналізу поточного фінансового стану підприємства та шляхів його вдосконалення із застосуванням теорії обмежень Е. Голдратта. Зважаючи на наявність чітких правил, застосування яких гарантує уникнення когнітивних та причинно-наслідкових помилок, ефективність теорії обмежень для виявлення та усунення причин певних негативних процесів є дуже високою. Цей підхід може слугувати аудиторам для розробки рекомендацій щодо вдосконалення будь-якої галузі діяльності підприємства залежно від виду аудиту, який проводиться. У тому числі теорія обмежень є ефективною і при проведенні аудиту фінансового стану, проте на сьогодні її застосування в Україні є вкрай обмеженим, а знайомство багатьох економістів з її змістом є дуже поверхневим. На сьогодні використання теорії обмежень в методології

аудиту фінансового стану може стати способом вдосконалення його перспективного напрямку.

Отже, можна зробити висновок, що організація та методика аудиту фінансового стану може бути суттєво вдосконалена у багатьох напрямках, як і всі види аудиту. Проте, на нашу думку, для аудиту фінансового стану на сьогодні найбільш актуальною є проблема встановлення рівня суттєвості не лише показників фінансової звітності, але й коефіцієнтів, що характеризують фінансовий стан. Також доцільною є розробка та вдосконалення методики аудиту фінансового стану в умовах застосування комп'ютерних систем. Цей напрямок суттєво відрізняється від класичного аудиту, адже передбачає, в першу чергу, перевірку надійності, ефективності та захищеності комп'ютерної системи та програмних продуктів, що застосовуються. Також значного розвитку може зазнати перспективний напрямок аудиту фінансового стану. Адже більшість прогнозних моделей банкрутства були розроблені у Європі у минулому столітті, тому їх доцільність з часом буде знижуватися. На заміну може прийти теорія обмежень як ефективний інструмент виявлення проблем нестійкого фінансового стану та пошуку шляхів їх усунення.

ВИСНОВКИ

В умовах постійного коливання ринкових умов, змін законодавчої бази та, водночас, постійної необхідності фінансових ресурсів потреба оцінки фінансового стану стає особливо важливою, оскільки визначення динаміки фінансового стану та коливання окремих показників, що її характеризують (платоспроможність, кредитоспроможність тощо) дозволяє ефективно організувати процес фінансування діяльності підприємства та раціонально розподілити наявні ресурси для досягнення високих показників рентабельності в межах загального надійного фінансового стану.

У ході дослідження відповідно до визначеної мети було детально вивчено найбільш суттєві, на нашу думку, аспекти, пов'язані з оцінюванням фінансового стану підприємства, як його фінансово-економічним підрозділом, так і незалежними аудитором, зокрема:

- ✓ наведено найбільш поширені сформульовані визначення поняття «фінансовий стан»;
- ✓ узагальнено значення поняття «фінансовий стан»;
- ✓ проаналізовано найбільш поширені методи оцінки фінансового стану підприємства, доцільність їх застосування за певних умов;
- ✓ досліджено особливості аудиту фінансового стану, виявлено основні питання, які повинні бути розглянуті аудитором в його ході;
- ✓ проаналізовано випадки, у яких підприємства можуть свідомо фальшувати інформацію про свій фінансовий стан;
- ✓ наведено перелік найпоширеніших способів фальшування фінансового стану та шляхи виявлення таких дій аудитором в ході аудиту;
- ✓ встановлено проблеми та шляхи подальшого розвитку організації та методики аудиту фінансового стану.

Постійне застосування експрес-методики оцінювання фінансового стану працівниками підприємства у поєднанні із регулярним проведенням

аудиту фінансового стану дозволить підприємству навіть в умовах нестабільної економіки своєчасно приймати рішення щодо зміни фінансової політики та реагувати на коливання як внутрішнього, так і зовнішнього характеру, зберігаючи при цьому стійкий фінансовий стан.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств // Фінанси України. – 2005. – №3. – С.117-128.
2. Борисов А.Б. Большой экономический словарь. – М.: Книжный мир, 2013. – 895 с.
3. Верхоглядова Н.І. Фінансовий стан суб'єктів господарської діяльності промислових підприємств: Монографія. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. – 204 с.
4. Економічний енциклопедичний словник: у 2 т. Т. 2 О-Я / [С. В. Мочерний, Я. С. Ляріна, О. А. Устенко, С. І. Юрій] ; за ред. С. В. Мочерного. – Львів: Світ, 2006. – 563 с.
5. Забродский В.А. Диагностика финансовой устойчивости функционирования финансово-экономических систем / В. А. Забродский, Н. А. Кизим. – Х.: Бизнес Информ, 2010. – 108 с.
6. Кулик Р.Р. Оцінювання фінансового стану суб'єктів господарювання: доцільність залучення аудиторських фірм // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". – 2011. – №16. – С. 168-174.
7. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій. Затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1998 р. за №22.
8. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації. Затверджено Міністерством фінансів України, Фондом державного майна України від 26.01.2001 р. за №49/121.
9. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства. – К.: Знання, 2007. – 668 с.

10. Сахно Л.А. Аудит фінансового стану підприємства [Електронний ресурс] / Л.А. Сахно, С.А. Йолшин, 2015. Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/16395/1/99-103.pdf>
11. Тыжненко Л.А. Значение комплексной оценки финансового состояния для осуществления финансово-хозяйственной деятельности предприятия // Економіка розвитку. – 2006. – № 2. – С.74-77.
12. Федоренко В.Г. Оцінка та діагностика фінансового стану підприємств / В. Г. Федоренко, Е. Р. Якушев, Т. В. Гаврилова // Економіка та держава. – 2004. – №1. – С.26-29.
13. Фінансовий словник-довідник / М.Я.Демяненко, Ю.Я. Лузан, П.Т.Саблук та ін.; За ред. М.Я. Дем'яненка. – К.: ІАЕ УААН, 2003. – 555 с.
14. Хом'як Р.Л. Організація та методика аудиту фінансової звітності суб'єктів господарювання // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2008. – №263. – С. 259-265
15. Финансовый менеджмент / Под ред. акад. Г. Б. Поляка. – М.: ЮНИТИ - ДАНА, 2004. – 527 с.
16. Фінансова стратегія в управлінні підприємствами: Монографія / А. Г. Семенов, О. О. Єропутова, Т. В. Перекрест, А. В. Лисенко. – Запоріжжя: КПУ, 2008. – 188 с.
17. Хотомлянский А. Л. Анализ показателей финансового состояния предприятия / А. Л. Хотомлянский, М. Д. Белявцева, В. М. Чаплинская // Вестник Приазов. гос. техн. ун-та: Сб. науч. тр. – Мариуполь, 1996. – №2. – С.228-234.
18. Цал-Цалко Ю.С. Статистичний аналіз фінансової звітності: теорія практика та інтерпретація: Монографія. – Житомир: Житомир. держ. технолог. ун-т, 2004. – 506 с.
19. Шишкин В.Ю. Аудит и финансовый контроль / Шишкин В. Ю. // Главбух. – 2008. – №3. – С. 17-24.
20. Шиян А.А. Теорія ігор: основи та застосування в економіці та менеджменті / А.А. Шиян // Навч. посібн. – Вінниця ВНТУ, 2009. – 163 с.

Ехт Антиплагиат

Файл Правка Вид Операції Справка

Проверить уникальность

Редактор | Страница

Текст(3280):

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ І АУДИТУ

Кафедра аудиту, ревізії та аналізу

КУРСОВА РОБОТА
на тему
Аудиторська перевірка фінансового стану, платоспроможності та кредитоспроможності організації

Студентки 5-о курсу групи ОКЕДн-11
Галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»
Спеціальність 7.03050901 «Облік і аудит»
Берія Пюбсові
Керівник д. екон. проф. Пушкар М.С.
Надочислова шкільна
Кількість балів _____ Оцінка ECST _____
Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Журнал:

16:24:12 [I] **підпис** 1% схожості на адресу: <http://bank.kyivpost.ua/2014/12/>

16:24:40 [I] Не загрузил страницу из запроса №235-2 (30005 мислишек.) <https://uk.wikipedia.org/wiki/Лісія>

16:25:16 [R] **Найдено 1%** схожостей по адресу: <http://bank.kyivpost.ua/2014/12/>

16:25:30 [R] **Найдено 1%** схожостей по адресу: <http://www.kazedu.ky/referat19445/>

16:25:39 [I] Возникла ошибка при загрузке страницы из запроса №272-2 (3728 мислишек.) [http://www.mrs.gov.ua/laws/laws-nuclear/30.htm\(Сохранившаяся копия\) \(Too big page\)](http://www.mrs.gov.ua/laws/laws-nuclear/30.htm(Сохранившаяся копия) (Too big page))

16:25:43 [R] **Найдено 1%** схожостей по адресу: http://sm.maimo.com.ua/docu/29/index_15051.html?page=1

16:25:43 [R] **Найдено 1%** схожостей по адресу: <http://dissertation.com.ua/node/656930>

16:25:43 [R] **Найдено 1%** схожостей по адресу: <http://www.ukreferrat.com/index.php?referat=61616&pg=3>

16:25:43 [R] **Найдено 2%** схожостей по адресу: http://sophus.at.ua/pobl/2011_11_15_16_kampondisk/seccion_6_2011_11_15_16_ocinka_finansovogo_stanu_podretimstva_v_konteksti_sachasnoj_ekonomiki/8-1-0-192

16:25:43 [Y] **Найдено 1%** схожостей по адресу: <http://bbl.com.ua/sport/7602/index.html?page=6>

16:25:44 [R] **Найдено 1%** схожостей по адресу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Тернопільський_університет

16:25:43 [R] **Найдено 1%** схожостей по адресу: <http://nauk.uu.edu.ua/2009/konferencija/ostanna/istoriya-ta-actimovujh-metodu-derzhavno-rehbu-pumnja-silskoho-hospodarstva-v-konteksti-zabezpechemya-joho-konkurentosproможnosti/>

16:25:47 [R] **Найдено 1%** схожостей по адресу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Савковська_громада

16:26:37 [Y] **Найдено 1%** схожостей по адресу: http://www.vmarol.com.ua/upload/istoriya_i_zdobutki_Osobisti_zdobutki/Disertatsii/K-middatsikiaki/Kest_dis.doc

16:26:39 [Y] **Найдено 1%** схожостей по адресу: http://www.abur.gov.ua/sid_jrn/natural/Nvyn/Ekon/2002_28_2.stam/10.htm

16:26:39 [Y] **Унікальність тексту 97%** (Прогнозовано подстановок: 0%)

Готово

16:27 03.06.2016